

Hva skjer med pengene i Porsgrunn?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Porsgrunns økonomi fant. Og Porsgrunn har en interessant tvist: en industriby som henter inn penger på to måter de fleste kommuner ikke har — og likevel må stramme inn.

~170 mill.

henter kommunen inn i eiendomsskatt hvert år (6 promille i hele kommunen). De fleste rike kommuner unngår dette — Porsgrunn velger det

+ utbytte

i tillegg eier Porsgrunn nesten 15 % av kraftselskapet Skagerak og får utbytte derfra. To inntektsbein, ikke ett

må kutte

likevel sier kommunen selv at de gode årene er båret av utbytte og skatt — og at driften må strammes når utbyttet faller

Tenk på kommunen som en husholdning: Porsgrunn «tjener» godt — skatt og overføringer fra staten. I tillegg har familien to ekstra inntekter de fleste naboer ikke har: en **eiendomsskatt** de selv har valgt å kreve inn, og **utbytte** fra en stor andel i kraftselskapet Skagerak. Det meste går til faste «regninger»: skole, barnehage, eldreomsorg, barnevern. Familien sparer også flink. Men en god del av overskuddet de siste årene kom fra det svingende kraftutbyttet — og det er på vei ned. Derfor må de stramme inn på hverdagsutgiftene, selv om regnskapet ser solid ut. Det er omtrent det som skjer i Porsgrunn nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Porsgrunn bruker mindre enn forventet på nesten alt — med ett unntak: barnevern

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Porsgrunns faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Grunnskole	42 mill. mindre	Drives nøkternt — men karakterene er gode
Eldreomsorg og hjemmetjenester	27 mill. mindre	Under forventet
Sosialhjelp m.m.	25 mill. mindre	Under forventet — men det er et paradoks (se side 4)
Administrasjon («byråkratiet»)	20 mill. mindre	Under forventet
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	17 mill. mindre	Under forventet
Barnehage	3 mill. mer	Så vidt over — mest på grunn av bemanningsregler
Barnevern	41 mill. mer	Porsgrunns store «dyre unntak» — og det vokser. Les neste side

Det overraskende: Porsgrunn henter inn ekstra penger fra både eiendomsskatt og kraftutbytte, men driver likevel de fleste store tjenestene *billigere* enn det befolkningen tilsier. Det eneste store unntaket er barnevern, som koster 41 millioner mer enn forventet. Spørsmålet er ikke om kommunen «sløser» — det gjør den ikke. Spørsmålet er hvorfor akkurat barnevernet skiller seg så tydelig ut i motsatt retning.

Regnestykket viser altså at Porsgrunn er en **nøktern kommune med ett dyrt unntak: barnevern**. De fleste tror en kommune med ekstra inntekter bruker mer på alt. Porsgrunn gjør det motsatte — bortsett fra på barnevern, der forbruket ligger 41 millioner over det forventede, og avstanden øker. Hvorfor barnevernet koster så mye, handler ikke om at kommunen er raus. Det forklarer vi på neste side.

Hvorfor bruker Porsgrunn mer enn forventet på barnevern?

Statens regnestykke forventer at Porsgrunn skal bruke et visst beløp på barnevern, ut fra befolkningen. Kommunen bruker mer enn det — og gapet vokser. Det handler ikke om at Porsgrunn deler ut hjelp lett. Forklaringen ligger i hvordan folk faktisk har det i en gammel industriby.

- **Levekårene er tyngre enn snittet.** Kommunens eget kunnskapsgrunnlag er tydelig: Porsgrunn har **flere lavinntektsfamilier, mer barnefattigdom, flere uføre og flere som står utenfor arbeidslivet** enn både fylket og landet. Det er en arv fra industrikulturen, og det driver opp behovet for barnevern.
- **Kommunen flagger det selv.** I budsjettet står det at området «barn, unge og kultur» «alltid» har usikkerhet «spesielt innenfor barnevern og barn med store sammensatte behov», og at det «de siste årene har hatt store driftsavvik».
- **Noen få, tunge enkeltsaker koster mye.** Når barn må ha plass i institusjon eller fosterhjem, blir regningen stor — og slike utgifter er vanskelige å planlegge.

Kort sagt: Det er ikke lokal raushet som gjør barnevernet dyrt i Porsgrunn. Det er en reell levekårsutfordring i en industriby — flere familier med lav inntekt, mer barnefattigdom og utenforskap enn ellers i landet. Behovet er ekte, og det vises ikke i de pene gjennomsnittstallene.

Et varsko fra staten: I 2022 førte Statsforvalteren tilsyn med en avlastningsbolig for barn (Saturnvegen) og fant lovbrudd: tjenestene til barn med store, sammensatte behov var ikke forsvarlige nok, blant annet med mangelfull dokumentasjon. Dette er den samme gruppen barn som barnevernsutgiftene handler om. Det betyr ikke at kommunen bruker for mye — men at tjenesten til de mest sårbare barna har stått under press.

Barnevernet er altså ikke et tegn på sløsing, men et speil av at en industriby også har innbyggere som trenger hjelp. Den utfordringen forsvinner ikke ved å kutte — den løses ved å se menneskene bak tallene, særlig barna.

Solid på papiret — men overskuddet er delvis lånt av gode år

16,3 %

sparekontoen
(«disposisjonsfondet») målt mot
årsinntekten — godt over
landssnittet

+3,5 %

kommunen gikk med solid
overskudd i 2025 (144 millioner)
— bedre enn budsjettert

~125 → 70

men kraftutbyttet er på vei ned (i
millioner). En god del av
overskuddet er båret av nettopp
dette utbyttet

Her er den ærlige historien. Porsgrunn *er* solid. Men en del av de gode årene kommer fra inntekter som svinger — og som er på vei ned.

To inntektsbein de fleste kommuner ikke har

Porsgrunn henter inn penger på to ekstra måter. For det første **eiendomsskatt** i hele kommunen (6 promille, rundt 170 millioner i året) — noe mange velstående kommuner velger bort, men som Porsgrunn bevisst krever inn. For det andre eier kommunen nesten 15 % av kraftselskapet Skagerak og får **utbytte** derfra. Utbyttet svinger sterkt: hele 322 millioner som engangsbeløp i 2023, men planlagt ned mot 70 millioner senere. Det er på dette punktet det blir krevende.

Hvorfor kommunen likevel må kutte

Kommunen sier det rett ut i sine egne dokumenter: de gode resultatene er **båret av høye utbytter og høy skatteinntang** — og «dette er ikke noe» man kan basere den daglige driften på. Kommunedirektøren skriver at «utgangspunktet er de høye driftskostnadene», og at driftsnivået må ned for å unngå å tære på sparekontoen. Ekstra utbytte skal gå til å betale ned gjeld eller spare — ikke til vanlig drift. Når utbyttet faller fra rundt 125 til 70 millioner, må altså driften strammes, selv om regnskapet i dag ser solid ut.

Et paradoks å være obs på: Porsgrunn bruker *mindre* enn forventet på sosialhjelp, selv om byen har tyngre levekår enn snittet. Det høres effektivt ut. Men i 2022 fant Statsforvalteren lovbrudd ved NAV-kontoret: nødhjelpssatsene var for lave (75–87 kroner dagen til mat, mot anbefalte 115–129), og ytelser ble endret uten vedtak. Det betyr at det lave forbruket **delvis kan skyldes en for streng praksis**, ikke bare at behovet er lavt. Et lavt tall er ikke alltid et godt tegn.

Det ærlige bildet er altså verken «Porsgrunn er rik og har ingen problemer» eller «Porsgrunn er blakk». Det er en industriby som henter inn ekstra penger fra både eiendomsskatt og kraftutbytte, sparer disiplinert — men der en del av overskuddet er båret av et fallende utbytte, slik at driften må strammes inn i takt med at den medvinden tar slutt.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 hadde Porsgrunn et solid overskudd (**pluss** 3,5 %, rundt 144 millioner) — godt over det anbefalte nivået. Men en del av det kom fra utbytte og skatt som svinger.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Porsgrunn: 16,3 % — høyt og godt over kommunens egen minstegrense på 9 %.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan velge å kreve inn på eiendommer. Porsgrunn har den i hele kommunen (6 promille) og henter inn rundt 170 millioner i året. Mange rike kommuner velger den bort — Porsgrunn velger den bevisst.

Kraftutbytte (Skagerak)

Porsgrunn eier nesten 15 % av kraftselskapet Skagerak Energi og får utbytte derfra. Utbyttet svinger sterkt fra år til år (322 millioner i 2023, planlagt ned mot 70 millioner senere) og er en viktig grunn til at de gode årene er «delvis lånt» av gunstige forhold.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Porsgrunn rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at det meste drives under forventet behov, men barnevernet over.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Porsgrunns gjeld tilsvarer rundt 93 % av en årsinntekt — under kommunens egen øvre grense på 103 %, altså håndterbart.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Porsgrunns egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn og kommunerevisjonens rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift, men noen ganger også en for stram praksis (som ved sosialhjelpen). Og når barnevern koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing, men at det finnes reelle behov bak de pene snittallene. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva når utbyttet faller.